

ARCHEOLOGIA

P O L S K I

PL ISSN 0003-8180
Indeks prasowy 325945
1-2/99

XLIV : 1999
Zeszyt 1-2

**INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK**

<http://www.rcin.org.pl>

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII PAN

- Archeologia i starożytnicy. Studia dedykowane Profesorowi Andrzejowi Abramowiczowi w 70 rocznicę urodzin*, red. M. Głosek, Łódź 1997, ss. 329, ryciny.
- Archeologia średniowiecznego Kołobrzegu*, red. M. Rębkowski, t. II: Kołobrzeg 1997, ss. 298, ryciny, tablice; t. III: Kołobrzeg 1998, ss. 352, ryciny, tablice.
- Andrzej Buko, *Początki Sandomierza*, Warszawa 1998, ss. 144, ryciny.
- Centrum i zaplecze we wczesnośredniowiecznej Europie środkowej*, red. S. Moździoch, Wrocław 1999, ss. 285, ryciny.
- Jan Dąbrowski, *Epoka brązu w północno-wschodniej Polsce*, Białystok 1997, ss. 188, ryciny.
- Early Christianity in Central and East Europe*, ed. P. Urbańczyk, Warszawa 1997, ss. 202, ryciny, mapy.
- Marian Głosek, *Dwór murowany w Bąkowej Górze* (Acta Archaeologica Lodziensia Nr 42), Łódź 1998, ss. 125, tabele, tablice.
- Kalisz wczesnośredniowieczny. Materiały z sesji-Kalisz 15 czerwca 1998*, red. T. Baranowski, Kalisz 1998, ss. 137, ryciny.
- Kleczanów. Badania rozpoznawcze 1989-1992*, red. A. Buko, Warszawa 1997, ss. 336, ryciny, tabele, wykresy.
- Elżbieta Kłosińska, *Starszy okres epoki brązu w dorzeczu Warty*, Wrocław 1997, ss. 276, ryciny, mapy.
- Michał Kobusiewicz, *Ludy łowiecko-zbierackie północno-zachodniej Polski*, Poznań 1999, ss. 255, ryciny, mapy.
- Janusz Kruk, Sarunas Milisauskas, *Rozkwit i upadek społeczeństw rolniczych neolitu*, Kraków 1999, ss. 403, ryciny.
- Anna Kulczycka-Leciejewiczowa, *Strachów. Osiedla neolitycznych rolników na Śląsku*, Wrocław 1997, ss. 298, ryciny.
- Man and Flint. Proceedings of the Vllth International Flint Symposium Warszawa - Ostrowiec Świętokrzyski*, September 1995, ed. R. Schild, Z. Sulgostowska, Warszawa 1997, ss. 361, ryciny.
- Maria Lityńska-Zajac, *Roślinność i gospodarka rolna w okresie rzymskim. Studium archeobotaniczne*, Kraków 1997, ss. 280, ryciny.
- Jerzy Maik, *Sukiennictwo elbląskie w średniowieczu* (Acta Archaeologica Lodziensia Nr 41), Łódź 1997, ss. 126, ryciny.
- Krzysztof Misiewicz, *Metody geofizyczne w planowaniu badań wykopaliskowych*, Warszawa 1998, ss. 199, ryciny.
- Omnia res mobilia. Polish Studies in Posthumous Inventories of Movable Property in the XVI-XIX Century*, ed. J. Kruppé, A. Pośpiech, Warszawa 1999, ss. 302, ryciny.
- Origins of Central Europe*, ed. P. Urbańczyk, Warszawa 1997, ss. 250, ryciny.
- Słowiańszczyzna w Europie średniowiecznej*, red. Z. Kurnatowska, t. 1: *Plemiona i wczesne państwa*, Wrocław 1996, ss. 276; t. 2: *Miasta i rzemiosła*, Wrocław 1997, ss. 272.
- Leszek Słupecki, *Wyrocznie i wróżby pogańskich Skandynawów. Studium do dziejów idei przeznaczenia u ludów indo europejskich*, Warszawa 1997, ss. 232, ryciny.
- Teresa Stawiarska, *Naczynia szklane okresu rzymskiego z terenu Polski. Studium archeologiczno-technologiczne*, Warszawa 1999, ss. 372, ryciny, mapy.
- Witold Świętosławski, *Archeologiczne ślady najazdów tatarskich na Europę środkową w XIII wieku*, Łódź 1997, ss. 128, ryciny.
- Theory & Practice of Archaeological Research*, vol. III: *Dialogue with the Data: the Archaeology of Complex Societies and its Context in the 90s*, ed. S. Tabaczyński, P. Urbańczyk, Warszawa 1998, ss. 597, ryciny.
- Irena Turnau, *Hand-Felting in Europe and Asia from the Middle Ages to the 20th Century*, Warszawa 1997, ss. 144, ryciny.
- Fred Wendorf, Romuald Schild et al., *A Late Paleolithic Kill-Butchery-Camp in Upper Egypt*, Dallas-Warszawa 1997, ss. 63, ryciny.

ADALBERTUS: TŁO KULTUROWO-GEOGRAFICZNE

WYPRAWY MISYJNEJ ŚW. WOJCIECHA NA POGRANICZE POLSKO-PRUSKIE

[pod redakcją Przemysława Urbańczyka]

- T. 1. *Adalbertus. Wyniki programu badań interdyscyplinarnych*, red. P. Urbańczyk, Warszawa 1998, ss. 308, ryciny.
- T. 2. *Wczesnośredniowieczny szlak lądowy z Kujaw do Prus. Studia i materiały*, red. W. Chudziak, Toruń 1997, ss. 247, tabele, ryciny, mapy.
- T. 3. Marek Franciszek Jagodziński, *Archeologiczne ślady osadnictwa między Wisłą a Pasłęgą we wczesnym średniowieczu. Katalog stanowisk*, Warszawa 1997, ss. 298, mapy.
- T. 4. Jolanta Sadowska-Topór, *Starożytne drogi w dolinie rzeki Dzierżoń w świetle badań archeologicznych* [w druku].

ARCHEOLOGIA POLSKI

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM XLIV

Zeszyt 1-2

1999

WARSZAWA
LETTER QUALITY
1999

<http://www.rcin.org.pl>

Skład Redakcji Naukowej:

ZBIGNIEW BUKOWSKI (redaktor), MARIA DEKÓWNA (z-ca redaktora),
DOROTA CYNGOT (sekretarz)

Adres Redakcji:

Instytut Archeologii i Etnologii PAN
00-140 Warszawa, al. Solidarności 105
tel. 62028 81 do 84, 65219 60 do 66
wewn. 138, 167

Wydanie publikacji dofinansowane przez Komitet Badań Naukowych

PL ISSN 0003-8180

© Copyright by Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Warszawa 1999

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form
or by any means, electronic or mechanical, including photocopy, recording,
or any information storage and retrieval system, without permission
from the copyright owner.

Skład, korekta i druk:
Zakład Wydawniczy Letter Quality
Warszawa, ul. Bryłowska 35/38, tel. 6314518, fax 63141 37
Nakład 500+50 egz., objętość 24 arkusze wydawn., papier offset 80 g
Druk ukończono w maju 2000 r.

<http://www.rcin.org.pl>

PROF. DR WŁODZIMIERZ SZAFRAŃSKI
28 IV 1920 r. - 15 ĪV 1998 r.

(Irak 1960 r., w głębi ziggurat w Aquarquf)

SPIS TREŚCI

METODY I METODOLOGIA

Krzysztof Misiewicz, Leon Mucha, Mobilny system ciągłych pomiarów oporności gruntu dla celów badań archeologicznych	7
Mobile measuring system for geoelectrical surveys for archaeological purposes	28

STUDIA

Witold Gumiński, Środowisko przyrodnicze a tryb gospodarki i osadnictwa w mezolicie i paraneolicie na stanowisku Dudka w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich	31
Natural environment - and the mode of economy and settlement in the Mesolithic and Paraneolithic at the Dudka site in the Masurian Lakeland.	72
Halina Dobrzańska, Sarmaci na ziemiach Polski - mit czy rzeczywistość?	75
Sarmatians on Polish territory - a myth or reality?	89
Marek Dulinicz, Archeologia o Mazowszu w czasie powstawania Państwa Polskiego. Zarys problematyki	93
Archaeology on Mazovia at the time of the birth of the Polish State. An outline of the subject-matter.	114
Anna Wrzesińska, Wyniki analizy antropologicznej szczątków kostnych z cmentarzyska w Poznaniu-Śródcie	117
Results of anthropological analysis of osseous remnants from the cemetery in Poznań-Śródka	136

DYSKUSJE I POLEMIKI

Przemysław Krajewski, Wykrywacze metali - szansa czy zagrożenie dla archeologii?	139
Metal detectors - a chance or threat to archaeology?	143
Krzysztof Cyrek, W odpowiedzi Hannie Więckowskiej	144
A reply to Hanna Więckowska	146
Marcin Wołoszyn, Moneta bizantyńska na terenie Kaganatu Awarского (uwagi na marginesie książki Pétera Somogyi 1997).	147
Die byzantinische Münze im Gebiet des awarischen Khaganats (Bemerkungen zum Buch von Péter Somogyi 1997).	171

RECENZJE

Eberhard Kirsch, Funde des Mittelneolithikums im Land Brandenburg; tenze, Beiträge zur älteren Trichterbecherkultur in Brandenburg (Hanna Kowalewska-Marszałek)	179
Marek Gedl, Die Sicheln in Polen (Małgorzata Mogielnicka-Urban)	185
Karin Striwe, Studien zur Nauheimer Fibel und ähnlichen Formen der Spätlatenezeit (Piotr Łuczkiwicz).	190
Ateliers de potiers médiévaux en Bretagne (Andrzej Abramowicz).	199

KRONIKA

Profesor dr Włodzimierz Szafrński (28.04.1920-15.04.1998) (Wojciech Szymański)	205
Prof. dr hab. Lucja Okulicz-Kozaryn (5.01.1933-16.02.1999) (Jan Dąbrowski)	213
„Medieval Europe Brugge 1997. An International Conference of Medieval and Later Archaeology”, Brugia (Belgia), 1-4 października 1997 r. (Paweł Kościelecki)	219
„Kultury archeologiczne a rzeczywistość dziejowa”. Konferencja zorganizowana przez Komitet Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN z okazji 80-lecia urodzin Profesora Witolda Hensla, członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, 26-27 czerwca 1997 r. (problematyka obrad i uwagi dyskusyjne) (Andrzej Niewęglowski)	223

"Archeologia Polski" is regularly indexed in the International Bibliography of the Social Sciences; in IBZ - International Bibliography of Periodical Literature; IBZ - CD-ROM; IBR - International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature; IBR - CD-ROM.

OD REDAKCJI

„Archeologia Polski” jest wydawnictwem ciągłym, w którym zamieszczane są artykuły zawierające ujęcia ogólne, syntetyzujące, omawianych zagadnień. Publikujemy w nim prace z zakresu metodologii i metodyki badań archeologicznych oraz dyscyplin współpracujących z archeologią, a także studia dotyczące problematyki prahistorii oraz wczesnych dziejów ziem polskich na tle europejskim. Każdy zeszyt zawiera również dział polemik i dyskusji oraz recenzje literatury polskiej i obcej, głównie archeologicznej, lecz również prac z zakresu dyscyplin z archeologią współpracujących.

Artykuły i recenzje przekazywane do druku w „Archeologii Polski” prosimy opracowywać według zasad opublikowanych w tomie XXVIII: 1983, z. 1, s. 239 i n. naszego periodyku.

Warunki zamawiania „Archeologii Polski”

Institucje i osoby prawne mogą kierować zamówienia na adres:

**Institut Archeologii i Etnologii PAN,
al. Solidarności (d. Świerczewskiego) 105, 00-140 Warszawa,
numer konta w PBK SA VIII O/Warszawa nr 11101037-4499-2700-1-14
z dopiskiem „Archeologia Polski”.**

Wydawnictwo wraz z rachunkiem (cena numeru plus porto) prześlemy pocztą po otrzymaniu zamówienia.

Przewidywana cena tomu 44 (podwójnego) zamówionego w IAE PAN wynosi 18,00 zł.

Prenumeratę roczną przyjmują również oddziały kolportażowe RUCH oraz urzędy pocztowe i listonosze. Koszt prenumeraty rocznej za 1999 r. wynosi 18,00 zł.

Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest o 100% wyższa. W przypadku zlecenia dostawy drogą lotniczą, koszt przesyłki lotniczej w pełni pokrywa prenumerator.

Bieżące i wcześniejsze numery można nabyć lub zamówić (przesyłka za zaliczeniem pocztowym) w Bibliotece IAE PAN, al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, a także we Wzorcowni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN, Księgarnia Naukowa ORPAN bis, ul. Twarda 51/55, 00-114 Warszawa.

Subscription orders for „Archeologia Polski” available through the local press distributors or directly from

**Institute of Archaeology and Ethnology
al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland**

The subscription rate is USD 30 plus postage for all non European countries. Payment should be made by International Money Order sent to

**PBK SA VIII O/Warszawa nr 11101037-4499-2700-1-14
or by a check payable to Institut Archeologii i Etnologii PAN
al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland.**

WARUNKI PRENUMERATY - „RUCH” SA

1. „Archeologia Polski” jest półrocznikiem. Cena prenumeraty krajowej na 2000 r. wynosi 18,00 zł, a cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest o 100% wyższa od krajowej.
2. Wpłaty na prenumeratę:
 - na teren kraju przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” SA właściwe dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora:
 - „RUCH” SA Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28. Konto: PBK SA XIII Oddział Warszawa 11101053-16551-2700-1-67, zapewniając dostawę pod wskazany adres pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty.
 - na zagranicę - „RUCH” SA Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28. Konto: PBK SA XIII Oddział Warszawa 11101053-16551-2700-1-67. Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.
3. Terminy przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę: do 20.02. - na rok bieżący.
4. Zlecenia na prenumeratę dewizową przyjmowane od osób zamieszkałych za granicą, realizowane są od dowolnego numeru w danym roku kalendarzowym.

Informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” SA, Oddział Warszawa, 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, tel. 620-10-39, 620-10-19, 620-12-71 w. 2442, 2366.

For the exchange write, please, to
Instytut Archeologii i Etnologii PAN - Biblioteka
al. Solidarności 105, PL-00140 Warszawa, Poland

Orders regarding all publications of the Institute of Archaeology and Ethnology should be addressed to the Institute of Archaeology and Ethnology, Polish Academy of Sciences, al. Solidarności 105, PL-00140 Warszawa, Poland, tel/fax 48-22-6240100 (Warsaw).

The subscription rates for periodicals are (in USD or equivalent):

Archeologia	25
Archeologia Polona	30
Archeologia Polski	30
Etimologia Polona	30
Etnografia Polska	25
Kwartalnik Historii Kultury Materialnej	30 (2 vols) 15
Przegląd Archeologiczny	30
Sprawozdania Archeologiczne	30

For ali non European countries plus postage

Payment must be made by International Money Order sent to PBK SA VIII O/Warszawa, No 11101037-4499-2700-1-14 or by check payable to Instytut Archeologii i Etnologii PAN, al. Solidarności 105, PL-00140 Warszawa, Poland.

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII PAN

ARCHEOLOGIA MAZOWSZA I PODLASIA. STUDIA I MATERIAŁY

[pod redakcją Wojciecha Szymańskiego]

- T. 1. *Osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne w dorzeczu Słupianki pod Plockiem*, red. M. Dulinicz, Warszawa 1998, ss. 251, ryciny.

BIBLIOTEKA ETNOGRAFII POLSKIEJ

[pod redakcją Andrzeja Woźniaka]

- Nr 52. Krystyna Hermanowicz-Nowak, *Strój górali Beskidu Śląskiego*, Warszawa 1997, ss. 131, ryciny.
Nr 53. Iwona Kabzińska, *Wśród „kościelnych Polaków”. Z badań nad wyznacznikami tożsamości narodowej Polaków z Białorusi*, Warszawa 1999, ss. 208, ryciny.

BIBLIOTHECA ANTIQUA

[pod redakcją Aleksandry Dunin-Wąsowicz]

- Vol. XXIII. Tomasz Scholl, Viktor Zin'ko, *Archaeological Map of Nymphaion (Crimea)*, Warszawa 1999, ss. 126, tablice (w tym 4 w kolorze), mapy.

MONUMENTA ARCHAEOLOGICA BARBARICA

[pod redakcją Zenona Woźniaka]

- T. III. Teresa Dąbrowska, *Kamienicznyk. Ein Gräberfeld der Przeworsk-Kultur in Ojimojotwiew*, Kraków 1997, ss. 128, tablice.
T. IV. Mirosław Pietrzak, *Pruszcz Gdański. Fundstelle 10. Ein Gräberfeld der Oksywie- und Wielbark-Kultur in Ostpommern*, Kraków 1997, ss. 96, tablice.
T. V. Jacek Andrzejowski, *Nadkole 2. A Cemetery of the Przeworsk Culture in Eastern Poland*, Kraków 1998, ss. 150, tablice.
T. VI. Kazimierz Godłowski, Tomasz Wichman, *Chmielów Piaskowy. Ein Gräberfeld der Przeworsk-Kultur im Świętokrzyskie-Gebirge*, Kraków 1998, ss. 92, tablice.
T. VII. Włodzimiera Ziemińska-Odojowa, *Niedanowo. Ein Gräberfeld der Przeworsk- und Wielbark-Kultur in Nordmasowien* [w druku].

POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE

[pod redakcją Witolda Hensla i Wojciecha Szymańskiego]

- Tom 32. *Sandomierz: Badania 1969-1973*, red. S. Tabaczyński, t. II, Warszawa 1996, ss. 497.

STUDIA I MATERIAŁY Z HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

[pod redakcją Jerzego Kruppé]

- Tom LXV. Elżbieta Kowicka, *Sprzedać! Kupić! Sklepy warszawskie z artykułami domowymi 1830-1870*, Warszawa 1998, ss. 153, ryciny.
Tom LXVI. *Szpitalnictwo w dawnej Polsce*, red. M. Dąbrowska, J. Kruppé, Warszawa 1998, ss. 252, ryciny.
Tom LXVII. Elżbieta Mazur, *Dobroczynność w Warszawie XIX wieku*, Warszawa 1999, ss. 202, ryciny.

ARCHAEOLOGIA POLONA

- Vol. XXXV-XXXVI, Warszawa 1998 (1997-1998), ss. 458.

ARCHEOLOGIA

- Tom XLIX, Warszawa 1999 (1998), ss. 128, tablice.

ARCHEOLOGIA POLSKI

- Tom XLIII: 1998, z. 1-2, Warszawa 1998, ss. 200.

ETHNOLOGIA POLONA

- Vol. 19, Poznań 1996, ss. 168.

ETNOGRAFIA POLSKA

- Tom XLII, z. 1/2, Warszawa 1998, ss. 228.

FASCICULI ARCHAEOLOGIAE HISTORICAE

- Fase. XI, Łódź 1998, ss. 59.

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

- Rok XLVI, nr 1-2, 3-4, Warszawa 1998, ss. 464.
Rok XLVII, nr 1-2, Warszawa 1999 [w druku].

POLISH ARCHAEOLOGICAL ABSTRACTS

- Vol. 21, Poznań 1996, 298 poz.

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

- Tom 46, Wrocław 1998, ss. 208.

SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE

- Tom L, Kraków 1998, ss. 332.
Tom LI, Kraków 1999 [w druku].

